

Zrod a vzestup popsatanismu aneb Kulturní fronta a (ne)pracující inteligence ve službách knížete tohoto světa

Martin R. Čejka

26. februára 2024 ✝ Spoločnosť

Když se řekne „satanismus“, většině lidí se pravděpodobně vybaví pentagramy, obrácené kříže, rádoby strašidelné, temné metalové skupiny, smutně nalíčené a depresivní teenagery, ti sečtější si možná vzpomenou na nějaké básníky, případně revoltující radikály s naježeným vousem a uhrančivým pohledem. Ale přesně vzato satanismus je starý jako lidstvo samo. Zrodil se ve chvíli, kdy první rodiče dali raději na slovo „starého hada“ než na slovo svého Stvořitele. Od té doby se s námi táhne a bude táhnout až do skonání světa.

Ilustračný obrázok, zdroj: Store norske leksikon

A ačkoliv může nabírat nejrůznějších podob, někdy i dráždivých či okouzlujících, tak ve své podstatě zůstává fádňí. Už žalmista volá, že „jsouť všichni bohové pohanů duchové zlí“, přičemž jeho tvrzení se netýká jenom pohanů minulosti, ale i současnosti. Ba, ruku na srdce, někdy i nás samých, neboť každý z nás tu a tam složí hold nějakému bůžku, třeba sobě samému. Ale přeci jen nápadnější jsou ty podoby satanismu, které doprovázejí prapodivné symboly a tajemná zaříkávadla, tedy kde ďábel vystrkuje rohy. To je ostatně patrné právě u některých pohanských kultů, jejichž vzývané a uctívané entity jeví už jen podle vyobrazení zcela očividně démonické rysy.

Po příchodu Božího Syna na zemi probleskoval satanismus sem a tam v různých gnostických sektách a pochopitelně u přívrženců magie. Na přelomu středověku a novověku se pak začínají objevovat zprávy o tzv. černých mších, ve kterých satanismus nabíral „masitějších“ a ještě rouhavějších podob. Patrně nejznámější je případ abbého Étiennea Guibourga, který takové obřady (podrobněji je nebudeme z důvodu nechutnosti popisovat) sloužil pro oficiální milenku krále Ludvíka XIV. markýzu de Montespan, aby si uchovala přízeň slavného obšourníka, tedy jejího Veličenstva. Půvabné markýze démoni prodloužili hříšné soužití o sedm let, kdy ji vystřídala o pět let zkušenější markýza de Maintenon. Mimochodem, i přes všechna vzletná

zvolání a pseudohluboké průpovídky můžeme pozorovat, že sféry, kde se satanismus povětšinou pohybuje a soustředí, se nacházejí někde v oblasti podbřišku, nehledě na to, jak mystickým závojem se halí.

Lord Byron

zdroj: picryl.com

„Ó, Satane, smiluj se nad tou mou věčnou bídou...”

Na počátku heroické, prométheovské vize Satana, s níž se dodnes v různých obměnách setkáváme, stál epos anglického básníka Johna Milтона *Ztracený ráj*. V literárních kruzích neutuchá diskuse, jestli Milton představil hlavního protagonistu, tedy Satana v záporném, neutrálním nebo kladném světle. Ať už byl jeho záměr jakýkoliv, nelze popřít, že Satan je zde přinejmenším tragickou postavou. Tématu se ujala následující pokolení básníků (jako např. romantici lord Byron nebo Percy Bysshe Shelley), kteří ho rozvinuli a učinili ze Satana symbol vzpoury strhávající ujařmující okovy.

Polský dekadentní spisovatel Stanisław Przybyszewski už odhodil sofistikované jemnůstky romantiků a otevřeně se k satanismu přihlásil. Je otázkou, jestli se jednalo pouze o uměleckou provokaci, neboť například v jeho pojednání *Synagoga Satanova* je zřejmá silná osobní angažovanost. Navíc se k satanismu ve svém díle neustále vrací. V románu *Děti Satanovy* představuje Satana jako šířitele dekadence a nihilismu (což pochopitelně vnímá jako kladnou vlastnost), který stojí na straně utlačovaných proti lépe postaveným, slabých proti mocným. Vychází přitom z názoru, který ostatně sdílí s dalšími satanisty, že ve skutečnosti neexistuje žádné trvalé mravní rozdělení na dobro a zlo, přičemž je třeba osvobodit lidské pudy a vášně. Po životě poznamenaném těžkým alkoholismem a pokusy o volnou lásku dekadent před smrtí písemně stvrdil: „Prohlašuji, že v katolické víře, v níž jsem se narodil, chci žít a zemřít. Všechny provinění proti zásadám této víry z celého srdce lituji a toužím vše napravit. Nanejvýš hluboce a upřímně katolické církvi oddaný Stanisław Przybyszewski.“

Nebyl ostatně sám, kdo si z umělecké rozvernosti a snad i z upřímného osobního přesvědčení pohrával s pánem temnoty a nakonec skončil v opačném táboře. Stačí jmenovat Charlese Baudelaira, Arthura Rimbauda, Paula Verlaina, Giosuèho Carducciho nebo Jorise Karla Huysmanse. Právě po přečtení

Huysmansova díla *Naruby* už značně vetřelý dandy Jules Barbey d'Aurevilly prohlásil: „Autorovi po sepsání takové knihy nezbyvá nic jiného než volba mezi hlavní pistole a patou kříže.“

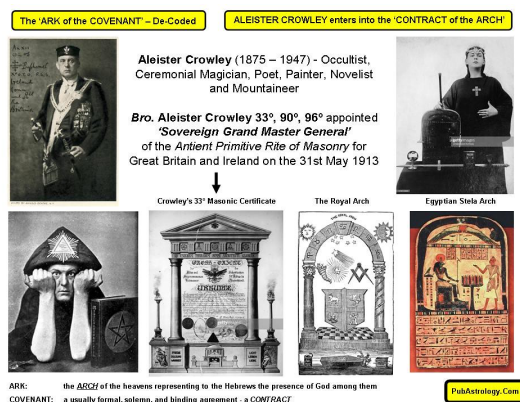
Ačkoliv satanistické inklinace některých umělců nelze pochopitelně schvalovat, tak bychom rovněž neměli zapomínat, že se někdy jednalo o horkokrevnou, byť ne příliš rozumnou reakci na úzkoprsý racionalismus, který nedokázal vystihnout celou barvitou skutečnost a lidskou zkušenost. Citlivé duše, skrývající se pod maskami ponurých cyniků, rovněž dráždil suchopárný buržoazní duch se svým sklonem činit z licoměrnosti ctnost a stavící do popředí hmotný blahobyt. Nezřídka ke vzpouře rovněž vedla pokřivená idea Boha, případně pravého křesťanství, jak tomu bylo u Baudelaira, který podle všeho osobně zápasí s jansenistickou představou o předurčení. Ona myšlenková rozháranost se ostatně projevuje i tím, že Satanovi pěvci jednou vykreslují křesťanského Boha jako „Boha mocných“ a jindy zase jako „Boha slabých“.

Pekelný soudruh

Umělecký svět, podobně jak je tomu dnes, se protínal se světem politiky. Italský básník a svobodný zednář Giosuè Carducci učinil ve své *Ódě na Satana* výše jmenovaného hybnou silou revoluce. Nebylo to ale nic nového, tuto roli mu konec konců připisoval už „první revoluční komunista“ Gracchus Babeuf. A pro ruského anarchistu Michaila Bakunina je Satan „prvním volnomyšlenkářem a spasitelem tohoto světa. Činem neposlušnosti osvobozuje Adama a značí jeho čelo znamením lidství a svobody.“

Nejznámějším levicovým rozumbradou nicméně dodnes bezesporu zůstává vousatý Karel Marx. Ani on se však neobešel bez dábelké inspirace. Ještě před svým dvacátými narozeninami zavrhnul křesťanství a v básni „Modlitba zoufalého“, která pochází právě z této doby, píše, že se „touží pomstít tomu, jenž kraluje nad námi“. V této souvislosti je až úsměvné, jak ti, kteří prohlašují, že žádný Bůh vlastně není, zahrnují podle nich neexistující bytost všemožnými výčitkami nebo jí tykají. Ačkoliv se snad nezřídka jedná o literární figury, svědčí to zároveň o vnitřním, osobním sváru dotyčného nespokojence.

Jako správný moderní intelektuál byl Karel Marx přesvědčen o své výjimečné dějinné roli, což svébytným způsobem odráží slova z jeho básně „Hráč“, kde dramaticky volá: „Vidíš ten meč? / Sám kníže temnoty / mně jej dal!“ Ať už je to pravda, nebo jenom autorovo bezbožné přání, v Marxově myšlení skutečně vidíme prvky, s nimiž se setkáváme u satanistů, třebaže jsou polity hegelíánskou omáčkou. Bůh je statickým činitelem, který udržuje lid v poníženosti a otrocké závislosti, kdežto Satan dynamickou silou vzpoury (negace) a změny. Proto je třeba překročit Boží příkázání, aby se člověk skutečně osvobodil a neopájel se nadpřirozenými omamnými látkami.

Aleister Crowley

zdroj: flickr.com

Vzhůru do Hollywoodu

Satanismus se ale pochopitelně těšil největšímu zájmu v různých tajných skupinkách, které zájemcům po patřičném zasvěcení nabízely proniknutí do hermetických tajů člověka i všehomíra. Významnou úlohu zde hrál francouzský okultista Éliphas Lévi, rozený Alphonse Louis Constant (oblíbenou činností okultistů všeho druhu je měnit si jména na tajuplná, neboť velký mág se samozřejmě nemůže jmenovat třeba František Vodička). Právě v jeho díle *Dogma a rituál vysoké magie* se poprvé objevilo známé vyobrazení Bafometa, bytostí s lidským tělem, křídly a hlavou kozla, které satanisté dodnes s oblibou používají.

Za inkarnaci Léviho se pak považoval anglický satanista Aleister Crowley (původně Edward Alexander Crowley). Už v případě Léviho si někteří kladli otázku, zda dotyčný myslí vše, co říká, vážně, nebo jestli se náhodou nejedná o hochštaplera, případně psychicky narušeného jedince. S největší pravděpodobností platí od každého trocha, a to samé lze říci i o Crowleym a mnoha dalších strujících současného satanistického „Disneylandu“.

Crowley vyrůstal v rodině, kde vládl fanatický duch protestantské sekty tzv. Plymouthských bratří. Výchova zde spíše připomínala drezuru a malý Alexandr byl kvůli své hůře zvladatelné povaze nezřídka nazýván „šelmou“ podle *Zjevení sv. Jana*, což si vzal k srdci a v pozdějším věku se sám za antikrista označoval. V mládí se u něj projevil zájem o okultismus a následně cestoval různými tajnými společnostmi i po světě. V Egyptě údajně uslyšel hlas posla boha Hóra, který mu nadiktoval *Knihu zákona*. Na základě této knihy založil své učení zvané theléma, což nebylo nic jiného než směsice laciného okultismu, jógy a kabaly.

V *Knize zákona* zaznívá ono známé Crowleyho heslo: „Dělej, co chceš, nechť je celým zákonem.“ A když dále čteme slova: „Nemáme nic společného s vydědenci a neschopnými: ať zemřou v bídě. Neboť oni nic necítí. Soucit je neřestí králů: pošlapte ubožáky a slabé: to je zákon silných: to je náš zákon a radost světa,“ pak se vybaví svérázná filosofie markýza de Sade. A ačkoliv po Crowleym nebyla na rozdíl od zmíněného libertina pojmenována žádná sexuální porucha, dočkal se alespoň zvěčnění na obálce desky „beatlesáků“ *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band*.

Ani v hermetickém Crowleyho světě nemohl scházet sex, a to samozřejmě ne ledasjaký, ale přímo magický. Nicméně vše lze v podstatě shrnout jeho hlavní zásadou: „Každý jedinec má absolutní právo uspokojovat svůj sexuální pud tak, jak je to pro něj fyziologicky správné.“ Zábrany v sexuální oblasti, pocit hanby, případně viny, člověka spoutávají, a proto je třeba je překonat. Sám se této činnosti vytrvale věnoval bez

ohledu na pohlaví, věk, ba snad i živočišný druh objektů svého uspokojování. Když se rozkřiklo, co provozuje ve svém „opatství Thelémy“, které založil na Sicílii, italští fašisté neprojeví příliš porozumění pro takovýto druh sebeexprese a magie a bezodkladně ho vyhostili. Před trudnějším osudem ho zachránil jenom britský pas.

Anton Szandor LaVey, rodený ako Howard Stanton Levey

zdroj: youtube.com

Jeho následovník v satanistické posloupnosti už byl pouhým slabým odvarem. Byť Američanovi Antonu Szandoru LaVeyovi (rozenému Howardu Stantonu Leveyovi) nescházelo určité temné charisma, jeho literární odkaz zdaleka nedosahuje úrovně jeho předchůdců, a to jak po jazykové, tak i myšlenkové stránce. A přesto patrně on zůstává dodnes nejvlivnějším představitelem satanismu, byť zemřel před více než čtvrt stoletím.

Příčin je hned několik. Zatímco dříve zůstával satanismus přeci jen záležitostí úzkého okruhu literátů nebo zasvěcenců a nezřídka usiloval o punc elitářství, LaVey ho otevřel masám a udělal z něj byznys. Navíc, ačkoliv do jisté míry ponechal různé okultní haraburdí, představoval svoje pojetí satanismu jako čirý ateismus. V druhé polovině šedesátých let minulého století, kdy v slunné Kalifornii zakládá svou Církev Satanovu, se přesně trefil do nálad doby. V západních společnostech právě probíhala vzpoura proti „dědictví otců“ a mnohým přišel symbol vzpoury vhod. Ostatně, proč být prachobyčejným ateistou, když lze své bezbožectví okořenit „hlubokomyslnými“ postřehy. Právě to LaVey nabízel.

Jeho satanismus je v podstatě gulášem Nietzscheho, ovšem ve značně zestručněném paperbackovém vydání pro služičky, sociálního darwinismu, utilitarismu a materialismu. „Kult ďábla není ničím jiným než náboženstvím těla a hmoty,“ vysvětluje LaVey ve své *Satanské bibli*. Satan pro něj „představuje všechny tak zvané hříchy, poněvadž ty vedou k tělesnému, duševnímu nebo citovému uspokojení“. Člověk je jen zvířetem, které v sobě ovšem skrývá božství, přičemž toto božství se odhaluje s tím, jak si jedinec postupně uvědomuje, že neexistují žádné mravní hranice, jež by ho omezovaly.

Satanismus tedy v tomto podání končí jako postmoderní blábolení doprovázené rádobou tajemným, temným a, upřímně řečeno, zcela zbytečným balastem. Proto patrně nepřekvapí, že současné popsatanisty vidíme v zástupech nejružnějších LGBTQ+ pochodů nebo mezi hysterickými feministkami. Temnota nabrala duhových barev a pyšná vzpoura se zařadila do avantgardy politické korektnosti.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/zrod-a-vzestup-popsatanismu-aneb-kulturni-fronta-a-nepracujici-intelligence-ve-sluzbach-knizete-tohoto-sveta/>